

Beleidsplan handhaving sociaal domein

Vastgesteld op...

1. Inleiding

Het handhavingsbeleid in het sociale domein was tot 2015 vooral gericht op het toezicht en handhaven van het rechtmatig en doelmatig verlenen van een bijstandsuitkering.

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) en de Jeugdwet zijn gemeenten niet alleen verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de ondersteunings- en zorgtaken, maar ook voor de kwaliteit en de rechtmatigheid ervan. Het is daarom noodzakelijk en verplicht om vorm en inhoud te geven aan het voorkomen en bestrijden van misbruik, oneigenlijk gebruik en niet-gebruik in het gemeentelijk zorgdomein. Van 2015 tot 2017 heeft de focus gelegen op een goede invoering van de nieuwe zorgtaken en de kwaliteit van de zorg. Vanaf 2018 komt er (ook landelijk) meer aandacht voor toezicht op rechtmatigheid en handhaving. Bij Wmo en Jeugdwet gaat het daarbij niet alleen om de cliënt, maar ook om de zorgaanbieders. Door deze ontwikkelingen is het noodzakelijk om een actuele visie op toezicht en handhaving in het sociaal domein te ontwikkelen, welke richting geeft aan toezicht en handhaving in het sociaal domein.

De Noord-Limburgse gemeenten hebben besloten om het toezicht in regionale samenwerking vorm te geven en te beleggen bij de sociale recherche Venlo. En om de visie op handhaving en toezicht gezamenlijk te ontwikkelen. Deze visie is neergelegd in dit integrale beleidsplan handhaving sociaal domein. De inhoudelijke visie op toezicht en handhaving is voor de Noord-Limburgse gemeenten gelijkluidend; deze notitie is wel per gemeente aangepast in verband met lokaal afwijkende bestuurlijke kaders en werkwijzen.

Dit beleidsplan sluit qua visie aan op het voorafgaande Handhavingsplan Regio Limburg-Noord 2017-2020 voor de Participatiewet en IOAW¹ IOAZ² en Bbz³.

2. Wat is toezicht en handhaving?

Toezicht is het verzamelen van de informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, en het zich daarna vormen van een oordeel daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren.

Handhaving is het 'doen naleven' en omvat activiteiten die zijn gericht op het laten voldoen aan de eisen die aan een zaak of handeling worden gesteld. Onder handhaven (in engere zin) vallen met name toezicht en opsporing (als meest vergaande vorm van interveniëren).

Verderop in dit stuk wordt handhaven in ruime zin, ofwel 'hoogwaardig handhaven' beschreven.

Er zijn 2 vormen van toezicht: toezicht op kwaliteit en doelmatigheid en toezicht op rechtmatigheid en fraude. In het hierna volgende schema is uitgewerkt welke taken onder de verschillende vormen vallen en welke instantie bevoegd is om deze taken uit te voeren.

¹ IOAW staat oorspronkelijk voor Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers. Sinds de komst van de WIA geldt de IOAW niet meer voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

² IOAZ: Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen

³ Bbz: Besluit bijstandverlening zelfstandigen

Toezicht op	Taken	Bevoegde instantie
Kwaliteit en doelmatigheid	De toezichthouder onderzoekt calamiteiten en geweldsincidenten bij verstrekking van (zorg)voorzieningen, en houdt toezicht op kwaliteitseisen zoals die aan (zorg)aanbieders zijn gesteld. Daarnaast heeft de toezichthouder Wmo een samenwerkende rol met zorgaanbieders, MGR⁴, cliëntenorganisaties en cliënten in ontwikkeling van kwaliteitsstandaarden.	Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz: het college. Wmo: toezichthouder Wmo regio Limburg-Noord. Jeugdwet: Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.
Rechtmatigheid en fraude	De toezichthouder onderzoekt of de verstrekte uitkerings- en zorggelden terecht zijn verstrekt. Voor de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz geldt ook dat de toezichthouder een onderzoek kan instellen bij een aanvraag om uitkering. Dit om te beoordelen of de aanvraag – al dan niet - toegekend moet worden (preventief onderzoek). Dit kan ook bij de aanvraag van een voorziening op grond van de Wmo of Jeugdwet.	Sociale recherche Venlo.

Voor de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz

Handhaving ten aanzien van rechtmatigheid vindt vooral plaats op cliëntniveau. De consulenten/vakspecialisten zijn belast met de uitvoering van doelmatigheid en de rechtmatigheid.

Voor de Wmo en de Jeugdwet

Handhaving ten aanzien van rechtmatigheid betreft handelingen met zorggelden die in strijd zijn met wet- en regelgeving. Rechtmatigheid kan een fout zijn (onbedoeld overtreden) of fraude (opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen). Binnen het programma “Rechtmatige Zorg” van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft men een begrippenkader ontwikkeld, zie bijlage 1 van dit plan. Ook door VNG wordt dit begrippenkader gehanteerd en het is dus goed dat de Noord-Limburgse gemeenten ook hierop aansluiten. Het voordeel hiervan is dat alle partijen in de zorgketen hiermee dezelfde taal spreken.

Voor de Participatiewet is geen apart begrippenkader toegevoegd maar wordt aangesloten op de begripsbepaling in de wet.

3. Waarom handhaving?

Het doel van handhaving is om te zorgen dat ondersteuning daadwerkelijk terecht komt bij diegene die dit nodig heeft, zowel op het gebied van kwaliteit als kwantiteit. Niet handhaven houdt het risico in zich van onrechtmatig verstrekken of gebruiken van voorzieningen en/of onrechtmatig verstrekken of gebruiken van zorggelden of uitkeringen. Dat kan onbewust gebeuren, maar er kan ook sprake zijn van bewuste fraude. Door goed te handhaven geven we als gemeente een signaal af aan de samenleving dat onrechtmatig gebruik niet getolereerd wordt.

Als (*bewuste*) *fraude* heeft plaatsgevonden, dient sanctioneren de volgende doelen: terug- en invorderen van het wederrechtelijk verkregen voordeel en/of ten onrechte verstrekte uitkering,

⁴ Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord. Deze regelt inkoop Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen voor de gemeenten in Noord-Limburg

verging vanuit het rechtvaardigheidsgevoel van de samenleving als geheel én afschrikken van toekomstige potentiële fraudeurs.

Bovendien gaat het in het sociaal domein om grote bedragen en aantallen.

Risico's onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Wmo

De risico's van onrechtmatigheid zijn bij de Wmo het grootst bij de zorgaanbieders Beschermd Wonen en Individuele Begeleiding. Dit komt omdat dit sinds 2015 nieuwe voorzieningen bij de gemeente zijn en het lastiger te beoordelen is welk type zorg nodig is. Daardoor is er veel macht bij zorgaanbieders komen te liggen. Bovendien zijn de resultaten van geleverde zorg niet altijd direct meetbaar. Daarbij worden extra risico's gezien bij PGB's en bij cliënten Beschermd wonen waarvoor nog overgangsrecht van toepassing is. Met name bij Beschermd wonen gaan er aanzienlijke bedragen in om. Beschermd Wonen wordt tot 2020 nog door de gemeente Venlo als centrumgemeente geregeld. De voorbereidingen van de overdracht naar individuele gemeenten zijn in 2018 gestart en toezicht en handhaving vormen onderdeel van de over te dragen taken.

Risico's onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Jeugdwet

Binnen de Jeugdwet is er sprake van 2 wegen waarlangs cliënten toegang tot zorg kunnen krijgen: toegang via gemeente (sociaal wijkteam, wijkteam+, team Beschermd wonen) , of toegang via de gecertificeerde instellingen (GI), huisarts en/of de daartoe bevoegde verwijzers, zogenaamde rechtstreekse verwijzingen.

Ten aanzien van de toegang via gemeente hebben wij inzicht in doel- en rechtmatigheid. Het lid van het sociaal wijkteam, wijkteam+ of team beschermd wonen heeft de regie op het leefzorgplan en heeft zicht op de ingezette ondersteuning en zorg en de resultaten daarvan.

Ten aanzien van rechtstreekse verwijzingen via GI, huisarts en/of de daartoe bevoegde verwijzers is dit inzicht beperkt omdat wij bij het inzetten van zorg niet altijd vooraf betrokken zijn.

Zorgaanbieders maken soms onbewuste fouten of er is sprake van overbehandeling. De gemeente heeft daarbij niet altijd de juridische mogelijkheden of de expertise om behandelingen te voorkomen.

Risico's onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz

In het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz vindt handhaving plaats in alle fases van het uitkeringsproces: van aanvraag naar beheer tot beëindiging. Daarnaast is er een trend zichtbaar van administratieve lastenverlichting. De dienstverlening wordt verbeterd door vermindering van de bewijslast en snellere procedures. Dit leidt tot een andere manier van handhaven. Niet meer iedereen controleren, maar de aandacht vestigen op cliënten met een verhoogd fraude-risico. Handhaving gebeurt door goede voorlichting en dienstverlening, controle op maat en ten slotte door opsporing. Dit kan bereikt worden door te werken met risicoprofielen en themacontroles.

4. Visie op handhaving

Het principe van hoogwaardig handhaven, dat de Noord-Limburgse gemeenten afgelopen jaren al hanteerden bij de Participatiewet, wordt doorgetrokken naar de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet.

Dit bestaat uit 4 stappen én ketensamenwerking, die samen de cirkel van naleving vormen (zie afbeelding 1). Het samenwerken en kennis delen binnen de keten (alle stappen en alle betrokken partijen) is hierbij cruciaal.

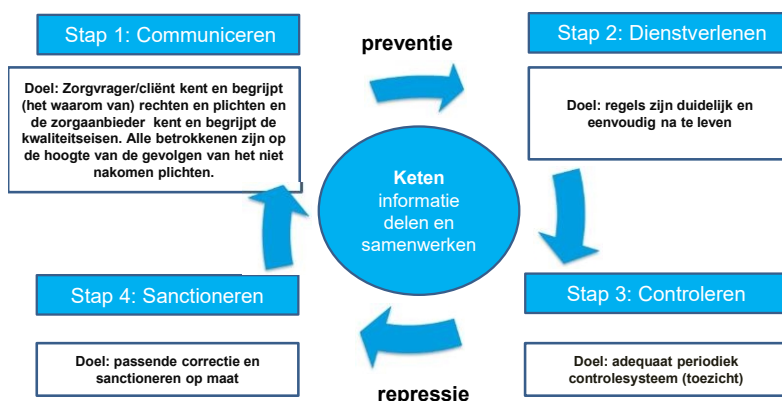
Het doel van hoogwaardig handhaven is dat uitkeringsgerechtigden, cliënten en zorgaanbieders zich bewuster worden van de regels en hoe ze deze regels, ten voordele van henzelf, het beste kunnen naleven. De nadruk ligt op *preventie* door 1. *heldere communicatie* en 2. *goede dienstverlening*.

Hierdoor is sprake van 'hoogwaardig' handhaven. De term 'handhaving' beperkt zich in deze notitie namelijk tot het controleren en sanctioneren, zijnde de repressieve middelen.

Verdere uitgangspunten zijn: vertrouwen in de burger en voorkomen van oneigenlijk gebruik, misbruik en niet-gebruik. Wij willen voorkomen dat burgers in een problematische situatie geraken. Het uitgangspunt van vertrouwen in burgers en ook in samenwerkende partners, zoals zorgaanbieders, raakt daarmee de kern van gezamenlijke dienstverlening. Wanneer dat vertrouwen wordt geschonden, volgt ook een passende maatregel (“high trust, high penalty”). Daarnaast zetten we in op *repressieve handhaving* door 3. *controles* en het daadwerkelijk corrigeren en 4. *sanctioneren* bij gebleken onrechtmatigheid.

Afbeelding 1

Cirkel van naleving

5. Uitwerking op hoofdlijnen van de ketensamenwerking en van de afzonderlijke stappen

Samenwerking in de keten

Binnen de cirkel van naleving is het delen en samenwerken *binnen* alle stappen, maar vooral ook *tussen* alle stappen noodzakelijk. Het is zaak om, na vaststelling van dit plan, een goede interne in te richten communicatie te behouden, waardoor er intern aandacht komt en blijft voor de uitvoeringspraktijk van de handhaving.

Voor de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz is samenwerking en informatie delen beperkt tot de medewerkers van de gemeente en de aangewezen toezichthouders rechtmatigheid, de sociaal onderzoekers van de gemeente Venlo. Deze laatste zijn op basis van een samenwerkings- en verwerkersovereenkomst ook bevoegd om onderzoeken voor de regiogemeenten in Noord-Limburg uit te voeren.

Voor de Wmo en Jeugdwet beperkt samenwerking en informatie delen zich niet tot de gemeenten in Noord-Limburg. Zorgaanbieders zijn veelal niet uitsluitend binnen onze gemeentegrenzen actief. De bestaande samenwerkingsverbanden zoals de MGR, de regionale toezichthouder kwaliteit Wmo, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en regionale overleggen zijn op dit punt van cruciaal belang. Hierin kan onder andere informatie worden gedeeld en kan worden bepaald wie de regie voert over een onderzoek als er sprake is van een regionaal gecontracteerde aanbieder. Bijvoorbeeld de MGR in samenwerking met de toezichthouders kwaliteit en rechtmatigheid/sociaal onderzoekers. In het kader van de controle (stap 3) kan het delen en samenwerken noodzakelijk zijn met onder andere de sociale recherche, het Informatieknooppunt zorgfraude (IKZ), de Sociale Verzekeringsbank (SVB), Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en Justis (de

screeningsautoriteit van het ministerie van Justitie en Veiligheid). Daarnaast is het noodzakelijk om een aandachtsfunctionaris Wmo en Jeugdhulp te benoemen. Deze aandachtsfunctionaris verzamelt en beheert alle meldingen van de wijkteams, wijkteam+ en team beschermd wonen, mid-office en of backoffices waarbij mogelijk sprake is van oneigenlijk gebruik van zorggelden en is daarnaast contactpersoon voor de hiervoor genoemde partijen, de regiogemeenten en de MGR. Bij regionale samenwerking met betrekking tot het toezicht rechtmatigheid voor de Wmo en Jeugdwet moeten nog enkele andere zaken worden geregeld, die hierna in de paragraaf over regionale samenwerking aan de orde komen.

Stap 1: Communiceren

Fraudebestrijding begint al bij het allereerste contact dat inwoners, hun eventuele vertegenwoordigers, zorgaanbieders/zorgverleners en bedrijven hebben met de gemeente. Vanuit de gemeente communiceren we in duidelijke taal over wie onder welke voorwaarden in aanmerking komt voor een regeling of (raam)overeenkomst en wie niet. Vervolgens geven we duidelijk aan wat de gevolgen zijn als iemand ten onrechte een beroep doet op een regeling, of als contractuele verplichtingen niet - op tijd - worden nagekomen.

De externe communicatie richting de uitkeringsgerechtigde, cliënt, zorgvrager of zorgaanbieder bestaat onder andere uit goede voorlichting, waarin de rechten en de plichten aan bod komen en waarin wordt gewezen op de consequenties van het niet voldoen aan de verplichtingen.

Veel oneigenlijk gebruik van de wetgeving komt voort uit onwetendheid. Bij misbruik kan bijvoorbeeld het gevoel dat de 'pakkans' klein is een rol spelen.

Bij zorgaanbieders is het van belang dat een aanbestedingsproces voldoende duidelijkheid biedt voor de zorgaanbieder om vooraf te kunnen beoordelen of hij de gevraagde zorg kan leveren en kan voldoen aan de gestelde voorwaarden. Bij onderhandse gunning is het de taak van de accountmanager om, voorafgaande aan de overeenkomst, duidelijke afspraken te maken. In alle gevallen moeten de gevolgen van het niet – op tijd- nakomen van contractuele verplichtingen duidelijk zijn voor de zorgaanbieder.

Stap 2: Dienstverlening

Wij verlangen van onze uitkeringsgerechtigden, cliënten, zorgvragers en zorgaanbieders dat zij zich aan regels en afspraken houden. De kans dat zij dit zullen doen wordt groter als wij dit zelf ook doen. Goed voorbeeld doet immers goed volgen. Bij een optimale dienstverlening worden aanvragen op tijd en op kwalitatief hoogwaardige wijze toegekend. Onterechte aanvragen worden op dezelfde wijze afgewezen. In het dienstverlenings- en aanbestedingsproces zijn waarborgen ingebouwd die de kans op 'ten onrechte toekennen' minimaliseren. Daar staat tegenover dat de uitkeringsgerechtigde, cliënt, zorgvrager en/of zorgaanbieder de verantwoordelijkheid heeft om gegevens aan de gemeente door te geven die van invloed kunnen zijn op het recht op en op de hoogte van de uitkering, inkomensvoorziening, zorggelden of (raam)overeenkomst. De uitkeringsgerechtigde, cliënt, zorgvrager en zorgaanbieder moet op een zo eenvoudig mogelijke manier in staat gesteld worden om deze wijzigingen door te geven en aan zijn verplichtingen te voldoen.

Dienstverlening is bij de Wmo en Jeugdwet allereerst het goed toeleiden naar de meest passende, doelmatig en veilige zorg in de vorm van zorg in natura (ZIN) of het verstrekken van een persoonsgebonden budget (PGB). Maar ook gedurende de uitvoering van ondersteuning en zorg is sprake van dienstverlening door de gemeente, zowel in de vorm van regie op het leefzorgplan als in de vorm van bijvoorbeeld de zorg voor uitbetaling van PGB's door de sociale verzekeringsbank, contractbeheer en relatiemanagement met zorgaanbieders etc.

In het kader van de Participatiewet is het dienstverleningsgesprek van belang. Tijdens dit gesprek en de verdere procedure wordt gevraagd naar informatie die nodig is voor het vaststellen van het recht op uitkering. Ook wordt informatie verstrekt over rechten en plichten en wordt gewezen op de minimaregelingen.

De activiteiten in stap 1 en 2 zijn preventief van aard. Hiermee proberen we fraude te voorkomen. Blijkt bij steekproefsgewijze controle of komen er toch signalen dat er niet rechtmatig wordt gehandeld, dan komen stap 3 en 4 in beeld.

Stap 3: Controleren

Zowel vanuit het perspectief van burgers en bedrijven als vanuit het perspectief van de gemeente en overige overheidsinstellingen, onder andere de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ), is het noodzakelijk dat onregelmatigheden zo snel mogelijk worden opgespoord en beëindigd. Bij een onderzoek kunnen diverse externe partijen worden betrokken. Deze zijn onder de paragraaf 'keten' benoemd.

De controle zal in eerste instantie administratief van aard zijn, maar wel in overleg met betrokkenen vanuit de uitvoering: consultants/vakspecialisten, wijkteams, wijkteam+ of team beschermd wonen, mid-office en backoffices. Afhankelijk van de aard van de mogelijke onrechtmatigheid wordt bepaald wie de controle uitvoert. Als blijkt dat er aanvullend onderzoek nodig of wenselijk is, kan de sociale recherche worden ingeschakeld.

Tijdens het controleren worden alle relevante gegevens verzameld en, zo mogelijk, een advies gegeven aan de uitvoering en/of MGR ten aanzien van de te ondernemen stappen (corrigeren en eventueel sanctioneren, zie stap 4).

Afhankelijk van de aard en zwaarte van de onrechtmatigheid, rapporteert

- degene die het administratief onderzoek heeft verricht, voor eenvoudig onderzoek na vastgestelde fout of vergissing in facturering óf;
- de sociaal rechercheur voor uitgebreid fraudeonderzoek of bij recidives/herhaling van fouten of vergissingen en maakt als het gaat om Wmo of Jeugdwet melding bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ);
- bijstandsfraude waarbij het nadeel van de gemeente groter of gelijk is aan € 50.000 vallen onder het strafrecht en wordt aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie.

Controles kunnen gebaseerd zijn op signaalsturing. De signalen kunnen afkomstig zijn van mutaties, een samenloopsignaal van het Inlichtingenbureau, een (anonieme) tip of een signaal van een samenwerkingspartner.

Daarnaast kunnen er themacontroles uitgevoerd worden. Het klantenbestand wordt dan gericht gecontroleerd op die klantgroepen waar zich de meeste risico's voordoen.

Stap 4: Sanctioneren

Als uit de controle (stap 3) is gebleken dat er een onterechte betaling van (zorg)gelden heeft plaatsgevonden, wordt dit gecorrigeerd en indien nodig gesanctioneerd.

Corrigeren kan onder andere plaatsvinden door middel van: herzien, intrekken of beëindigen van de uitkering of de voorziening in omvang en/of duur, PGB om te zetten in ZIN en/of aanpassen van de (raamwerk)overeenkomst met de zorgaanbieder.

Sanctioneren kan in de vorm van terug- en invorderen van ten onrechte ontvangen (zorg)gelden, opleggen van een bestuurlijke boete (alleen Participatiewet) of opzeggen (raamwerk)overeenkomst met een zorgaanbieder. Bij de zwaardere fraudezaken (= benadelingsbedrag boven € 50.000, -) leggen we geen boete op maar doen we aangifte bij het Openbaar Ministerie. De sociaal rechercheurs maken dan proces verbaal op, waarna de fraudeur zich moet verantwoorden voor de strafrechter.

Voor de Wmo en Jeugdwet gaat hierbij altijd om maatwerk ongeacht of de herziening en/of sanctie betrekking heeft op een zorgvraag of zorgaanbieder.

Voor de Participatiewet, IOAZ, IOAZ en Bbz is er geen maatwerk mogelijk. De gemeente is verplicht om ten onrechte verstrekte uitkering terug te vorderen en/of de uitkering aan te passen aan de situatie. Wel moeten alle zaken zorgvuldig worden beoordeeld aan de hand van vastgestelde feiten,

om te bepalen welke herziening en eventueel sanctie van toepassing is. Dit geldt ook voor het terugbetalen (invorderingen) van ten onrechte verstrekte uitkeringen of zorggelden.

Voor de Participatiewet, IOAZ, IOAZ en Bbz wordt het stoplichtenmodel gehanteerd. Het stoplichtenmodel houdt het volgende in:

Kleur	Wie	Taken
Groen	Coach / Poort	Alle rechtmatigheids- en controletaken waarbij er nog geen sprake is van een individueel en concreet fraudevermoeden.
Oranje	Coach in samenwerking met Sociale Recherche	Controletaken op basis van een individueel en concreet fraudevermoeden gebaseerd op feiten en omstandigheden.
Rood	Sociale Recherche	Bestuursrechtelijke opsporings- en/of controletaken waarvoor bijzondere controle- en opsporingsmethodieken noodzakelijk zijn. Strafrechtelijke opsporingstaken waarvoor opsporingsbevoegdheid noodzakelijk is.

6. Rol gemeente

De gemeente heeft een belangrijke rol ten aanzien van zowel kwaliteit en doelmatigheid als rechtmatigheid van de verleende voorzieningen en ondersteuning. Deze rol wordt hier verder toegelicht.

Kwaliteit en doelmatigheid

Kwaliteitsborging sociaal domein. Om de kwaliteit van zorg en dienstverlening te bewaken, en zo nodig te verbeteren, zijn heronderzoeken nodig.

De toezichthouder kwaliteit Wmo onderzoekt incidenten en calamiteiten die door zorgaanbieders, burgers, de gemeente of andere instanties zijn gemeld. Daarnaast kan deze pro-actief onderzoeken uitvoeren bij aanbieders. De Noord-Limburgse gemeenten hebben de toezichthouder kwaliteit Wmo gezamenlijk aangesteld.

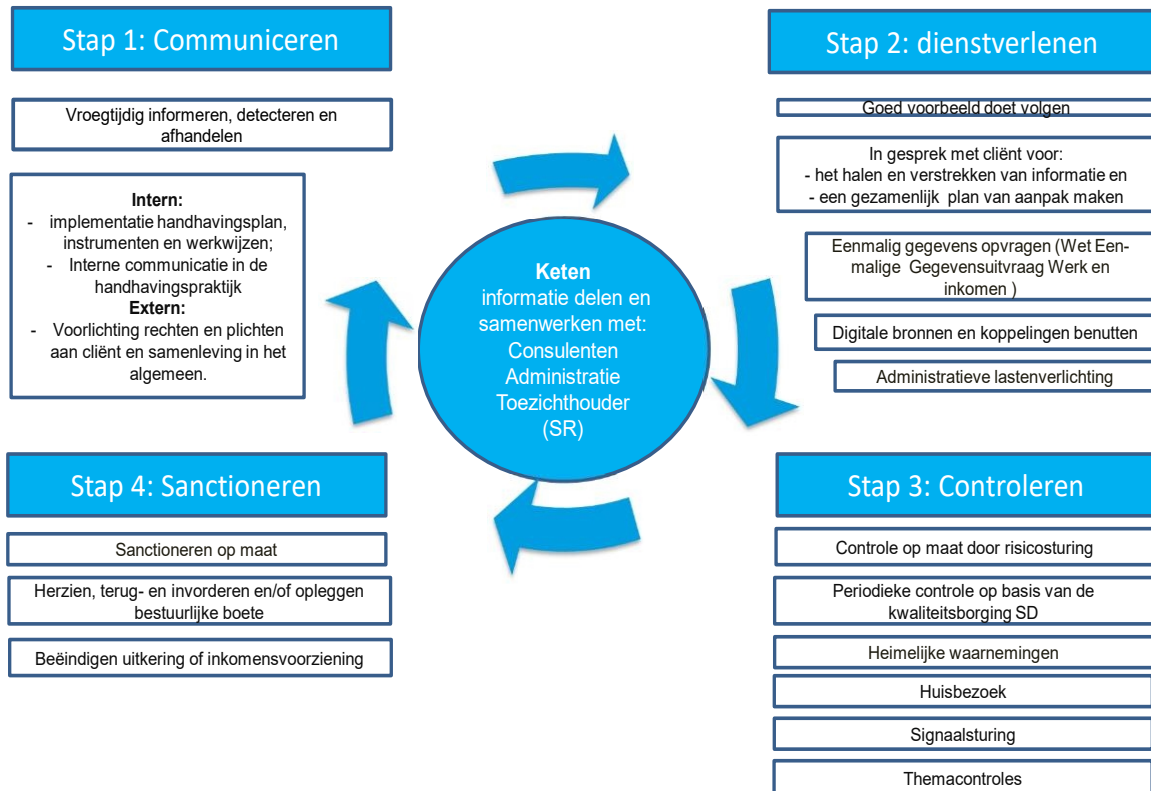
Het toezicht kwaliteit Jeugdwet is op grond van de Jeugdwet belegd bij de IGJ.

Voor de Participatiewet ligt het toezicht op de kwaliteit bij het college van de gemeente. De toezichthouder/sociaal rechercheur heeft hier geen directe rol.

Rechtmatigheid

In afbeelding 2 is aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd om hoogwaardig te handhaven binnen de Participatiewet. Handhaving binnen de Participatiewet gebeurt al jaren volgens dit schema.

Afbeelding 2
Hoe?
P-wet, loaw, loaz en Bbz

De bestuurlijke kaders hiervoor zijn vastgelegd in de Verordening inzake fraude, terugvordering en verhaal gemeente Venlo en de activiteiten zijn uitgewerkt in interne werkprocessen.

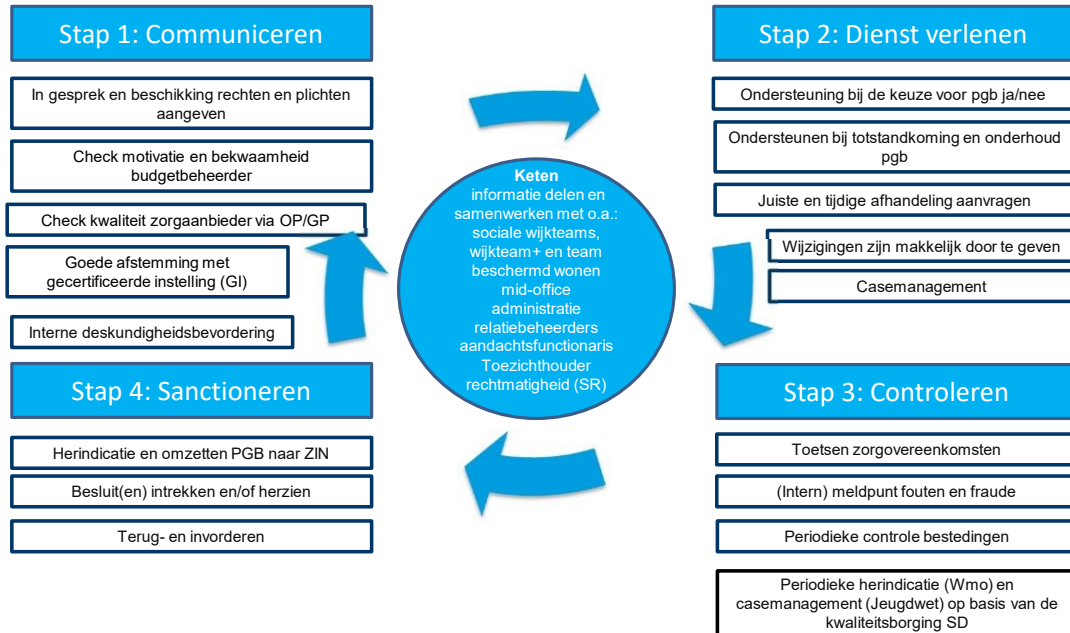
In afbeeldingen 3 en 4 zijn de activiteiten aangegeven om hoogwaardig te handhaven binnen de Wmo en Jeugdwet. Hiervoor zijn in 2016 en 2017 deels al regionale en interne werkprocessen ingeregeld, deels moet dit nog gebeuren.

Voor de Wmo en Jeugdwet zijn de activiteiten grotendeels hetzelfde en daarom zijn deze samen weergegeven in onderstaande afbeelding 3 en 4. Wel is er hier onderscheid gemaakt tussen zorgvrager (2) en zorgaanbieder (3). Zorgvragers zijn vooral budgethouders bij een PGB. De zorgverlener is meestal een zorgaanbieder⁵ (instelling of ZZP'er) maar kan ook iemand uit het sociaal netwerk van de cliënt zijn, die niet beroepsmatig of bedrijfsmatig ondersteuning en/of zorg verleent.

⁵ Zorgaanbieder: natuurlijk persoon of rechtspersoon die beroepsmatig of bedrijfsmatig ondersteuning en/of zorg verleent en daartoe gekwalificeerd en gerechtigd is

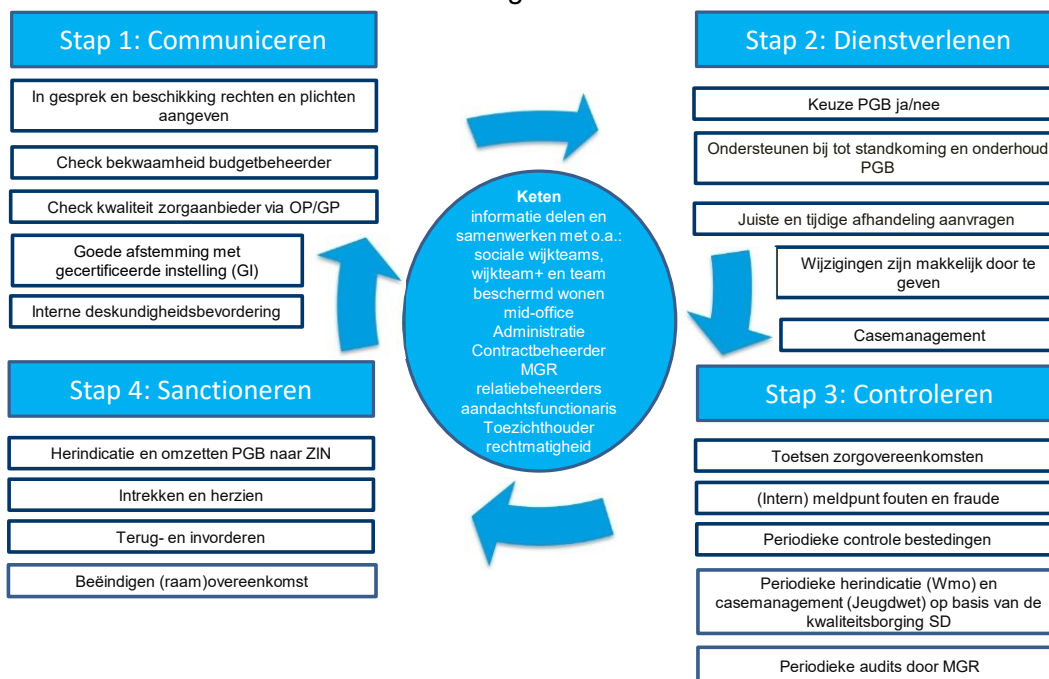
Afbeelding 3

Hoe? Zorgvrager

Afbeelding 4

Hoe? Zorgverlener

De bestuurlijke kaders zijn vastgelegd in de volgende stukken:

- Verordening Jeugd en maatschappelijke ondersteuning Venlo 2015
- Besluit jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Venlo 2018.

De activiteiten zijn uitgewerkt in interne werkprocessen en externe werkafspraken.

Voor alle stappen in de verschillende werkprocessen geldt, dat informatie verkregen en gedeeld wordt binnen de wettelijke kaders van de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming.

7. Rol MGR bij Wmo en Jeugdwet

Voor de MGR is de rol beperkt tot gecontracteerde zorgaanbieders ZIN, maar daarom niet minder belangrijk. In alle stappen van dit plan heeft de MGR een eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid om preventieve maatregelen te nemen (stappen 1 en 2), te controleren (stap 3) en corrigeren en zo nodig sanctioneren (stap 4).

De MGR handelt dus niet alleen op stappen 1 en 2, maar moet ook betrokken zijn en blijven bij de hierop volgende stappen. De medewerkers van de MGR kunnen zelf onrechtmatigheden ontdekken tijdens audits, of meldingen ontvangen via bijv. de toezichthouder kwaliteit Wmo. Zij kunnen een bijdrage leveren aan de controle op basis van de reeds aanwezige informatie over de zorgaanbieder. Bovendien zijn zij deskundig en ten dele bevoegd om maatregelen te nemen tegen zorgaanbieders waarvan is vastgesteld dat er onrechtmatigheden hebben plaatsgevonden, zoals het herzien en/of beëindigen van de (raam)overeenkomst.

Regionale afstemming vindt plaats via de regionale werkgroepen Wmo en Jeugdwet om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen, onderzoeken en eventuele sanctioneringen van gecontracteerde zorgaanbieders.

De rol van de sociale recherche is beperkt tot het onderzoeken en rapporteren van vastgestelde onregelmatigheden (controle). Daarnaast zijn zij bevoegd, namens de gemeente, aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie.

8. Regionale samenwerking handhaving sociaal domein.

Zoals al in de inleiding aangegeven, is op regionaal niveau besloten om de handhaving in het sociaal domein voor de Participatiewet, Wmo en de Jeugdwet in samenwerking vorm te geven en de uitvoering neer te leggen bij de sociale recherche Venlo. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst tussen de Noord-Limburgse gemeenten vastgesteld. Voor de *preventieve* stappen 1 en 2 van hoogwaardig handhaven, alsmede voor het voldoen aan de privacy-regelgeving in deze stappen, blijven de individuele gemeenten verantwoordelijk.

Voor zover de toezichthoudende taak betrekking heeft op natuurlijke personen, is de AVG van toepassing. Op grond van de AVG is het ook nodig om een zogenaamde verwerkersovereenkomst aan te gaan met de regiogemeenten, waarin is bepaald *welke persoonsgegevens, door wie en op welke wijze* verwerkt mogen worden. Bij het vormgeven van toezicht rechtmatigheid en bij het inrichten van de regionale samenwerking op gebied van handhaving is het voldoen aan de AVG een zeer belangrijk aandachtspunt.

Daarnaast is het noodzakelijk om per gemeente een aandachtsfunctionaris Wmo, Participatiewet en Jeugdhulp te benoemen, die binnen de eigen gemeente de meldingen beheert en fungeert als contactpersoon voor onder andere de sociale recherche, het IKZ, de SVB en de regio.

Onderzoeken op basis van een melding van of vanuit een regiogemeente worden altijd gerapporteerd aan de gemeente waar de melding vandaan komt. Onderzoeken naar zorgaanbieders worden gerapporteerd aan de gemeente waarvan de oorspronkelijke melding afkomstig is. Het is vervolgens een taak van de betreffende gemeente om deze informatie te delen met de relevante partijen (uitvoerend team gemeente, MGR, regio en dergelijke).

Bijlage 1: Begrippenkader specifiek voor Wmo en Jeugdwet ⁶

Type	Vorm	Omschrijving	Voorbeeld
Onrechtmatig gebruik Handelingen in strijd met wet- en regelgeving en ten laste van zorggelden	Fouten	Regels onbedoeld overtreden door onduidelijkheid en vergissingen	Administratieve warboel omdat budgethouder onvoldoende regie kan voeren op eigen budget en inhuur zorgaanbieders. Ontbreken 'gewaarborgde hulp'
	Fraude ('misbruik')	Opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen met oog op eigen of andermans (financieel) gewin	Zorgbureau ronselt kwetsbare burger, regelt indicatie en bijhorend PGB, maar levert geen of beperkte zorg. Declareert opzettelijk volledig budget. Let op samenspanning en/of georganiseerd verband
Oneigenlijk gebruik Declaratie is juist naar 'letter van de wet' maar druist in tegen 'geest van de wet' → in strijd met doel en strekking wet/regelgeving	Onjuistheid	Dit is een lastige situatie om in de praktijk tegen te gaan, omdat het gaat om de interpretatie van de bedoeling van de wet- of regelgever	Upcoding in de Jeugd GGZ. Prestatiebepresting gebaseerd op bandbreedte/klasse. Duurdere behandeling dan is geleverd declareren. Dunne scheidslijn tussen 'slim' declareren en upcoding.
Ondoelmatig en ongepast gebruik Declaratie in overeenstemming met geleverde zorg, maar was zorg ook noodzakelijk en effectief?	Over-behandeling ('verspilling')	Declaraties technisch in orde, maar medisch gezien niet strikt noodzakelijk	Zorgindicatie past niet langer bij actuele -lichtere- zorgbehoefte
	Onder-behandeling	Declaraties technisch in orde, maar medisch gezien onvoldoende om problemen van patiënt op te lossen	Geleverde zorg door informeel netwerk is ondermaats. Bijvoorbeeld begeleiding (dagbesteding) door familie
Niet-gebruik van zorgmiddelen	Fraude ('misbruik')	Opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen met oog op eigen of andermans (financieel) gewin	PGB-houder en de zorgaanbieder zijn dezelfde persoon, bijvoorbeeld ouders van een jeugdige met een PGB die zelf de begeleiding uitvoeren. In dat geval kunnen ze de SVB een PGB uit laten keren voor ondersteuning die niet is ingezet of de geleverde zorgvoorziening verkopen.

⁶ Bron VNG